

СТАНОВИЩЕ

от

**Доц. Силвия Борисова Димитрова, д.м.
Ръководител на Катедра „Здравни грижи”
Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов”- Варна**

на дисертационен труд
**„АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СПРАВЯНЕ СЪС СТРЕСА ПРИ ДЕЦА В
БОЛНИЧНА СРЕДА”**

на **Вержиния Стоянова Цветкова**

За присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт
Професионално направление: 7.4. Обществено здраве
Научна специалност: „Управление на здравните грижи ”
С научен ръководител: доц. Силвия Борисова Димитрова, д.м.

Данни за процедурата

Със заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-92 от 01.04.2016г. Вержиния Стоянова Цветкова е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” по научна специалност „Управление на здравните грижи ”. Представен е протокол за успешно положен докторантски изпит. На основание решение на катедрен съвет на катедрата по Здравни грижи, относно готовността за публична защита и предложение за Научно жури, Вержиния Цветкова е отчислена с право на защита със Заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-292 от 25.07.2017г.

Биографични данни и кариерно развитие

Вержиния Стоянова Цветкова завършва специалност „Медицинска сестра” в Медицински университет-Варна през 2001 година. Последователно придобива ОКС „бакалавър” (2007г.) и ОКС „Магистър”(2008г.) по специалност „Управление на здравните грижи” в Медицински университет – Варна.

Професионалната ѝ дейност започва през 2009 година като медицинска сестра в Клиника по неврохирургия към МБАЛ „Света Анна – Варна” – АД. В периода 2009-2011 година заема длъжност старша медицинска сестра в детско отделение към същото лечебно заведение, а през 2011 година е назначена като старша медицинска сестра в МСДК III-то Детско отделение по кардиология и гастроентерология към МБАЛ „Света Марина” гр. Варна. От 2011 година и до този момент заема АД „Асистент” в катедра

„Здравни грижи” към Факултет по обществено здравеопазване на Медицински университет – Варна.

Член е на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи и Съюз на учените в България.

Ас. Вержиния Цветкова има участие в квалификационен курс „Интерактивни методи на обучение” по Проект №BG051PO001–3.01.09-0013 „Създаване на съвременна система за кариерно израстване на преподавателите в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна”, курс за докторанти по учебната програма „Методология на научните изследвания. Разработване и защита на дисертационен труд” към ВВМУ „Н.Й.Вапцаров”, както и проведени форми на продължаващо обучение в категория А и Ж.

Описателна характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд, разработен от Вержиния Цветкова, е в обем от 265 страници, структуриран според стандартните изисквания, включващ: Въведение, Анализ на литературата по проблема, Методология на научното изследване, Резултати и обсъждания, Концепция за създаване на web-базирана платформа за подпомагане на процеса на адаптация на деца от 1 до 7 годишна възраст при болничната им хоспитализация, Методика за прилагане на системата Active Learning в педиатрична клиника, Изводи, предложения и приноси. Илюстриран е богато с 48 фигури, 17 таблици и 12 приложения. Библиографската справка съдържа 209 литературни източници, от които 139 на кирилица, 59 на латиница и 11 интернет източника.

Оценка на актуалността на темата

Актуалността на темата на настоящият дисертационен труд е обусловена от недостига на информация свързана със стреса, който преживяват децата по време на болничния престой, от липсата на конкретни научни изследвания и методики за изследване на детския стрес по време на болничната хоспитализация. Литературата дава информация предимно за изследвания на детския стрес в детски ясли; детски градини; стрес при осиновени деца и осиновители; медицински сестри, и майки на хоспитализирани деца. Недостатъчните изследвания, свързани с анализа и възможностите за ускоряване на процеса на адаптация на деца при тяхната хоспитализация очертава необходимостта от прилагането на съвременни иновативни методи за подпомагане на процеса на адаптация и справяне със стреса при децата в болничната среда.

Литературен обзор

Авторката прави подробен и задълбочен преглед на достъпната литературата, отнасяща се до проблема - детски стрес в болнична среда. Представена е същността и закономерностите на съвременните социологически аспекти на детското развитие. Анализирани са съвременното състояние на проблема, очертани са възможностите за социална адаптация на децата от ранната възраст посредством представена теоретичната

рамка на адаптацията. Проучени са емоционалното състояние и специфичните прояви на болното дете съобразно възрастовите особености.

Разгледани са спецификите на адаптацията на децата към условията на болничното заведение, проучен е международния опит, свързан с процеса на адаптация в контекста на съвременната сестринската теория и практика. Изведени са основните предизвикателства и нерешени проблеми, свързани с процеса на адаптация, стрес, както в съвременната медицинска практика като цяло, така и конкретно в сестринската практика. На тази база е очертана необходимост от проучване на анализа и възможности за справяне със стреса при деца в болничната среда.

Логично структурираният литературен обзор издава широките компетенции на докторантката в областта на разглеждания проблем. Той завършва с обобщение, което обосновава целта и задачите на дисертационния труд.

Методика:

Целта и задачите са конкретно формулирани и отразяват прецизно извършената от Вержиния Цветкова изследователска работа. Авторката използва широк набор от методи, адекватни за постигане на целта. Структурата и съдържанието на разработеният инструментариум са подчинени на спецификата на набираната информация от съответната група респонденти.

Методът на статистическото оценяване е осъществен чрез корелационен анализ, за определяне на силата на съществуващи връзки в зависимост от границите на коефициента на корелация, които са $0 < R < 1$ и в зависимост от знака дали е обратна или права, както и дали е статистически значимо при $p < 0,05$. Оценката за приемливост е базирана на комбинираната скала за оценка известна като SUS Score.

Методът за оценка е приложен като предоставящ високо субективен поглед върху приемствеността и по този начин се използва при сравняване на използваемостта между различни системи. Методът представя едномерен резултат в рамките на скала от 0 до 100. Основавайки се на комбинираната скала се приема, че учебно-игрови задачи, получили положителна оценка с по-малко от 50% се считат за не-приемливи. Учебно-игрови задачи, получили положителна оценка в границите на 50%-70% също се считат за не-приемливи, поради незначителният резултат.

За приемливи се считат учебно-игрови задачи, получили положителна оценка 70% и повече, като се приема следната градация (grade scale):

- от 90% до 100% - висока степен на приемливост;
- от 80% до 90% - много-добра степен на приемливост;
- от 70% до 80% - добра степен на приемливост.

Проверка на хипотези за средна стойност на нормално разпределение е извършена чрез използване на трансформацията $U = \frac{X-\mu}{\sigma}$ (94). Стойностите на функцията на плътността

$f(x)$ и на съответната интегрална функция $F(x)$ са $\alpha = F(Z) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^Z e^{-\frac{1}{2}x^2} dx$.

Резултати и обсъждане

Дисертационният труд представя резултати, логически оформени и структурирани в глава трета, посветена на резултатите от проведеното проучване след статистическата обработка на получените данни.

Проучено е мнението на изследваните лица относно различни аспекти влияещи на стреса при постъпване в болнична среда, приемливост на методите на системата „Active learning“ за справяне със стреса в детските отделения. Направен е анализ на резултати и обсъждане на мнението на медицински сестри, родители и експертите по здравни грижи относно приемливостта на методите на системата „Active learning“ в педиатричната практика и детските отделения. На база на направените анализи на литературните източници, посветени на заниманията с болни деца, видовете игри, подходящи за различните възрастови групи и проучените основните методи на системата „Active learning“ е изготвена *Основна матрица на взаимодействието на методи, въздействия, занимания и системи от учебно-игрови задачи и Информационни карти с препоръчителни методи на системата “Active learning”* за прилагането им в практиката от медицинската сестра в различните възрастови групи при децата. В зависимост от възрастовите групи са синтезирани две частни матрици на възможните комбинации от методи, въздействия, занимания и системи от учебно-игрови задачи. Първата частна матрица обхваща деца на възраст от 1 до 3 години, а втората обхваща деца на възраст от 4 до 7 години включително. За по-добро разбиране от анкетиранияте са представени и примери за тяхната илюстрация. Подбраните изследователски въпроси са разпределени по възрастови групи.

Получените резултати от проучването ас. Вержиния Цветкова обсъжда и умело извежда в разработване на *Информационни карти с препоръчителни методи на системата “Active learning”* за прилагането им в практиката от медицинската сестра в различните възрастови групи при децата.

Разработената Концепция за създаване на web-базирана платформа за подпомагане на процеса на адаптация на деца от 1 до 7 годишна възраст при болничната им хоспитализация и Методика за прилагане на системата Active Learning в педиатрична клиника е представена в глава четвърта. . Концепцията за създаване на web-базирана платформа за подпомагане на процеса на адаптация на деца от 1 до 7 годишна възраст при болничната им хоспитализация е разработена от ас. Вержиния Цветкова въз основа на направения анализ на достъпната наша и световна литература, нормативната база за защита на правата на детето, психологическите, педагогическите и социологическите аспекти на детското развитие, технологичното развитие на информационно-комуникационните системи, както и от анализа на резултатите от анкетни проучвания сред родители и професионалисти по здравни грижи за изследване на тяхното мнение относно стреса при децата от хоспитализация и степента на приемливост на методите на системата “Active learning” за прилагането им при организиране на занимания за болното дете в условията на болничното заведение.

Направен е анализ на психологическите, педагогическите и социологическите аспекти на развитието на децата в ранна и предучилищна възраст (от 1 до 7 години) по отношение на спецификата на детското поведение при хоспитализация в болнични заведения. Обсъдена е ключовата роля на медицинската сестра в процеса на работа с

родителите и обгрижване на болното дете по отношение на морално-етични норми, професионализъм, алгоритми на поведение и стереотипи на работа. Анализирани са класическите методи за прилагане на организирани занимания за болното дете, методика, видове, цели, учебно-игрови задачи и нагледни пособия в болничното отделение. В резултат на което, учебно-игровите задачи са дистрибутирани по възрастови групи.

Отчитайки социологическите особености на представителите на т.н. поколения „X“ (1965-1980), „Y“ (1980-1995), „Z“ (1995-2010) и най-вече на поколение „Алфа“ (родени след 2010) по отношение на степента на боравене с информационни технологии и в резултат на проведените анкетни проучвания за изследване на мнението на родителите и професионалистите по здравни грижи за приемливост за прилагане на методите на системата “Active learning” за организирани занимания в процеса на адаптация на децата при тяхната хоспитализация се предлагат подобрени учебно-игрови задачи и мултимедийни материали, разделени по възрастови групи.

В резултата на анализа на резултатите от проведеното проучване, както и представеното обсъждане е разработен иновативен подход при разпределение-подбор на учебно-игрови задачи и мултимедийно съдържание за подпомагане на процеса на адаптация на децата от възрастовата група, получили максимална степен на одобрение от изследваните респонденти от 1 до 7 годишна възраст.

Дисертационният труд разглежда изискванията към информационно-комуникационните технологии за прилагане на Концепция за създаване на web-базирана платформа за подпомагане на процеса на адаптация на деца от 1 до 7 годишна възраст при болничната им хоспитализация.

Бързото развитие на медицинската практика, съвременните технологии прилагани в системата на здравеопазването, значителното нарастване на изискванията пред медицинските специалисти, обосновават необходимостта от прилагане на иновативни подходи в практиката на здравните грижи, разработването и внедряването на оптимални форми и средства за подобряване на процеса на обслужване в болнични условия.

Разработената от ас. Вержиния Цветкова методика за прилагане на системата Active Learning създава благоприятни основополагащи условия за прилагане на системни изследвания, основани на търсенето на разнообразни по рода си ефективни общи и частни решения за снижаване на стреса при децата в болнични условия.

Основана цел формулирана от авторката при разработване на методиката за прилагане на системата „Active Learning” в педиатричната практика е установяване на възможностите в процеса на оказване на здравни грижи да бъдат въведени за използване иновативни интерактивни методи, базирани на системата Active Learning в дейността на медицинската сестра.

Справката за приносите, представена с дисертационния труд, отразява обективно реалните достижения на ас. Вержиния Цветкова. Приносите в дисертационния труд са в теоретичен и практико-приложен аспект, които приемам.

Анонсирана е интерактивна web-базирана платформа за споделяне на мултимедийно съдържание за осигуряване на възможност за прилагане на методите на системата „Active learning“ за редуциране на нивото на стреса на децата при тяхната

хоспитализация. Обоснована е организационната структура на интерактивната платформа и разпределението на мултимедийното съдържание по възрастови групи в съответствие със синтезираните матрици на взаимодействие на методите, въздействията, заниманията и системите от учебно-игрови задачи. Обоснована е необходимостта от създаване на целево мултимедиино съдържание на Български език за различните възрастови групи и провеждане на допълнително обучение на медицинските сестри от детските отделения за използване на интерактивната система и системата “Active learning”.

Предложената концепция за изграждане на интерактивни системи и мултимедийно съдържание в контекста на използване на информационните технологии и системата „Active learning“ ще подпомогне медицинските специалисти за преодоляване на стреса и ускоряване на процеса на адаптация при хоспитализиране на деца от 1 до 7 годишна възраст. Предложената Методика за провеждане на експериментално въвеждане на предложената web-базирана система, с адаптирани методи на системата “Active learning” в педиатрична клиника ще допринесе за подобряване на организационните условия при прилагане на иновативни практики в датските сектори за снижаване на стреса от болничната среда. Предложеният Наръчник за прилагане на методите на системата “Active learning” в сестринската практика ще спомогне за ускоряване на процеса на адаптация при хоспитализация на деца на възраст от 1 до 7 години.

Формулираните изводи, препоръки и приноси на дисертационния труд са направените на базата на собствените данни от научното проучване.

Дисертационния труд е написан на добър език, прецизен по отношение на терминологията.

Във връзка с дисертационния труд докторантката е представила четири пълнотекстови публикации в научни списания у нас.

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на дисертационния труд.

Лични впечатления

Познавам ас. Вержиния Цветкова като млад, надежден и перспективен колега от катедра „Здравни грижи” към Факултет по обществено здравеопазване при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” - Варна. Ценя високо нейната целенасоченост, прецизност и отговорност. Ас. Вержиния Цветкова се откроява с изключителна лоялност, коректност във взаимоотношенията и изследователската дейност.

Заклучение

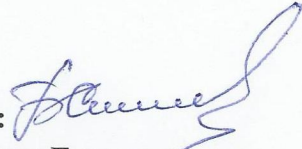
Дисертационния труд на ас. Вержиния Цветкова е с висока научна и практическа стойност, която допринася за оптимизиране ролята на медицинската сестра при понижаване на детския стрес в болнична среда.

Въз основа на цялостната оценка на предоставената ми документация считам, че ас. Вержиния Стоянова Цветкова, покрива напълно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет - Варна.

Давам положителния си вот за присъждане на асистент Вержиния Стоянова Цветкова на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Управление на здравните грижи”.

18.09.2017г.
Варна

Изготвил становището:

Доц. Силвия Борисова, д.м.